

сировини (матеріалів), оскільки призводить до невиправданого звуження сфери застосування ч. 3 ст. 204 КК України, бо залишає поза межами цього складу злочину інші потенційно небезпечні для життя і здоров'я людини діяння; е) включення до санкцій ст. 204 КК України спеціальної конфіскації незаконно виготовленої підакцизної продукції та обладнання для її виготовлення, яка не має кримінально-правового значення і питання про яку має вирішуватись в межах кримінально-процесуального інституту доказів.

Таким чином, нами проведено кримінально-правовий аналіз складу злочину, передбаченого ст. 204 КК України і всіх дій, що охоплюються його змістом і полягають у незаконному виготовленні підакцизних товарів чи іншому незаконному поводженню з ними, розглянуті проблеми кримінально-правової кваліфікації і питання вдосконалення кримінального закону.

Чередніченко Оксана,

курсант навчальної групи ГБ-431
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
Давиденко Іван, слухач магістратури
Донецького юридичного інституту
МВС України,

Науковий керівник: професор кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Шалгунова Світлана Аполлінаріївна,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СПІВУЧАСТЬ ПРИ НАНЕСЕННІ УМИСНОГО СЕРЕДНЬОЇ ТЯЖКОСТІ ТІЛЕСНОГО УШКОДЖЕННЯ

В статті 3 Конституції України проголошено, що людина, її життя і здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Протягом довгих століть як проблемам кваліфікації злочинів проти здоров'я особи як особливого конкретного вчинку окремої особи чи групи осіб, так і злочинності проти здоров'я особи як певної системи антисуспільної поведінки людей приділяли увагу фахівці різних галузей знань. Одними з найбільш складних для юридичного аналізу злочинів проти особистості є тілесні ушкодження. Кримінально правовий аспект охорони здоров'я має універсальний характер. Він не залежить від суспільних ознак особи

потерпілого (його віку, громадянства, службового стану та ін.). Кримінальний закон рівною мірою охороняє здоров'я як молоді, так і безнадійно хворої або літньої людини, як законослухняного громадянина, так і завзятого злочинця.

З'ясуємо юридичну природу злочинів проти здоров'я людини, дослідити склад злочину передбачений статтею 122 КК України – умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження.

До злочинів проти здоров'я відносяться: різні види тілесних ушкоджень (ст.ст. 121-125, 128), побої і мордування (ст. 126), катування (ст. 127), та спеціальні види тілесних ушкоджень: зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншою невиліковною інфекційною хворобою (ст. 130), зараження венеричною хворобою (ст. 133) [1; ст. 121-133]

У ст. 122 КК України законодавець визначає, що умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, - це умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у ст. 121 КК України, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину. Кваліфікуючими обставинами при вчиненні середньої тяжкості тілесного ушкодження визнаються ті самі дії, вчинені з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій.

Згідно з даними Генеральної прокуратури України, заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження у співучасті є досить малопоширеним діянням в сучасній Україні. Кримінальні провадження за ст. 122 КК України, за якими матеріали були направлені до суду у 2013 році, склали – 46, у 2014 році – 40, у 2015 році – 36. Аналіз статистичних даних показує, що співучасть при нанесенні умисного середньої тяжкості ушкодження має тенденцію до зниження, на відміну від інших видів злочинів проти здоров'я особи (умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження чи катування). Причинами такого зниження, на наш погляд, є те, що соціальний стан життя людей з роками змінюється, і здебільшого, не на краще. А заподіяння будь-якої шкоди здоров'ю особи, - не являється злочином, настільки залежним від майнового чи матеріального становища життя населення та розповсюдженим, оскільки більше залежить від мотивації конкретної особи. Найчастіше причинами заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень є хуліганські спонукання суб'єкта злочину, пов'язані зі спонтанним виникненням негативних емоцій щодо потенційної жертви.

Так, у справі щодо Особи-1, Особи-3 та Особи-5 (Справа № 1110/1547/12), було встановлено, що вони заподіяли умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження та хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю, вчинене групою осіб.

17.03.2012 року, близько 08.15 год., Особа-1, Особа-3 та Особа-5 перебували в приміщенні кафе «MACdonalds», по пров. Базарному 8-а в м.

Бобринець Кіровоградської області. Там вони побачили групу осіб, яка йшла з парку по провулку Базарному в сторону кафе «MACdonalds», серед яких були Особа-7 та Особа-10, з яким у Особа-5 зранку цього ж дня був міжособистий конфлікт. Підсудні вийшли з кафе, при цьому Особа-1 взяла з собою кухонний ніж, а Особа-3 табурет та направились в сторону Особа-7, Особа-10 та інших осіб, які перебували навпроти кафе «Парадіз» по пров. Базарному. З хуліганських мотивів, виражаючи явну неповагу до суспільства, що супроводжувалось особливою зухвалістю, виражаючись нецензурною лайкою Особа-1 підбігла до Особа-7, який відходячи від неї назад впав на землю та опинився у положенні лежачі на животі, сіла на нього та почала наносити удари кухонним ножем в ділянку сідниць, спричинивши останньому тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості за ознакою тривалості розладу здоров'я. Хуліганські дії Особа-1 припинив Особа-11.

В цей час Особа-12 та Особа-3 побігли за Особа-10, збили його з ніг і почали наносити йому удари руками та ногами в різні частини тіла. Крім цього, Особа-3 наносив Особа-10 удари дерев'яним табуретом по різних частинах тіла, чим спричинив йому легкі тілесні ушкодження. Коли Особа-10 втратив свідомість, Особа-12 та Особа-3 припинили свої хуліганські дії.

Таким чином, відносно потерпілих Особи-7 та Особи-10 вчинено діяння, пов'язане із заподіянням шкоди їх здоров'ю, поєднане із порушенням громадського порядку, вчинене в громадському місці. Способом вчинення такого злочину стало фізичне насильство (побиття), та використання при цьому таких знарядь вчинення злочину, як кухонний ніж (використаний Особою-1 для нанесення ударів в область сідниць Особи-7) та табуретка (використана Особою-3 для нанесення ударів по тілу Особи-10). Мотиви, як їх назвав суд – хуліганські. Але в судовій практиці хуліганськими мотивами називають такі, коли злочин вчиняється без явного або більш-менш значимого приводу. Однак, ми вважаємо, що злочинів без мотивів не буває. Оскільки між Особою-1 та Особою-7 був міжособистий конфлікт, то він і став приводом до вчинення злочину, і це означає, що мотивами заподіяння тілесних ушкоджень стали особиста неприязнь та помста на ґрунті міжособистих стосунків. А те, що злочин вчинено в громадському місці, вплинуло на визнання провідним мотивом вчинення злочину – хуліганський, хоча він є другорядним, на наш погляд.

В наведеному прикладі об'єктом злочину (заподіяння тілесного ушкодження) є здоров'я іншої особи. Об'єктивну сторону в даному випадку та в інших характеризують: 1) діяння (дія або бездіяльність); 2) наслідки у вигляді середньої тяжкості тілесного ушкодження; 3) причинний зв'язок між зазначеним діянням та наслідками. Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини у вигляді прямого чи непрямого умислу. В розглядуваній справі, на наш погляд, форма вини умисна, і характеризується тим, що винна особа – Особа-1, як й інші винні (Особа-5 та Особа-7) усвідомлювали, що своїми протиправними діями створюють загрозу для

здоров'я інших (зокрема, Особи-7 та Особи-10), коли взяли в руки ніж та табурет і пішли слідом наздоганяти Особу-7 та Особу-10. Також, всі вони передбачали, що при застосуванні ними вказаних предметів (ножа і табурета) кожен із них може заподіяти шкоду здоров'ю потерпілих, і бажали діяти саме таким чином, оскільки ніхто із них не зупинився, і не припинив своїх дій добровільно. Мотивцього діяння, як зазначається в Постанові Пленуму Верховного Суду України, не має значення для його кваліфікації, а мета – впливає на кваліфікацію діяння у двох випадках - коли нею є: 1) залякування потерпілого або його родичів; 2) їх примус до певних дій.

По результатам цієї роботи можна сказати, що одним з найважливіших особистих благ є здоров'я людини. Тілесне ушкодження – це протиправне заподіяння шкоди здоров'ю іншої людини, що виражається в порушенні анатомічної цілості або фізичної функції органів і тканин тіла та працездатності людини.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 26 листопада 2015р.) – с.59.
2. Статистичні дані про кількість відкритих кримінальних проваджень за 2013-2015 роки. [Електронний ресурс: Офіційний сайт Генеральної прокуратури України]. Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
3. Справа № 1110/1547/12. [Електронний ресурс : Єдиний державний реєстр досудових розслідувань]. (<http://www.reyestr.court.gov.ua/>;
4. Постанови Пленуму Верховного Суду України // 07.02.2003. - № 2.